

Datum: 22 juni 2020
Van: Leden van Tuinpark Dijkzicht, Buitensingel 2, 1114 BR, Duivendrecht
Aan: Gemeente Amsterdam, Directeur Ruimte en Duurzaamheid
Postbus 2758, 1000 CT Amsterdam

o.v.v. Zienswijze
Betreft: Zienswijze op Uitvoeringsstrategie Volkstuinen Amsterdam én Plan van Aanpak Volkstuinen in De Nieuwe Kern

Geacht college,

Hierbij dienen de leden van Tuinpark Dijkzicht hun zienswijze in naar aanleiding van de Uitvoeringsstrategie Volkstuinen Amsterdam (concept, mei 2020). Dijkzicht is een van de 4 tuinparken die valt in het ontwikkelingsgebied 'De Nieuwe Kern'. Voor deze tuinparken is 'Een plan van aanpak Volkstuinen (januari 2020)' geschreven waarin diverse voornemens al verder geconcretiseerd zijn. In onze zienswijze betrekken wij dus 2 nota's én ook de informatie die we op de bijeenkomst van 11 maart 2020 gekregen hebben van ambtenaren van de gemeente Amsterdam. Een oproep naar onze leden om te reageren op de Uitvoeringsstrategie Volkstuinen heeft vele reacties opgeleverd die we hieronder samenvatten. Deze samenvatting is daarna door 230 leden ondertekend (zie bijlage voor de handtekeningen).

Natuurpark Dijkzicht

De zienswijze heeft specifiek betrekking op de consequenties van beide nota's voor het Tuinpark Dijkzicht, gelegen aan de Buitensingel 2 in Duivendrecht.

Ons tuinpark bestaat sinds 1938 (sinds 1958 gehuisvest op de Buitensingel 2), is 3 hectare groot en heeft 204 tuinen met een gemiddelde oppervlakte van 260 m², ruim 200 meter singels en sloten (met natuurlijke oevers), 4400 meter wandel- en fietspaden en ruim 20 thematuinen (o.a. boomgaarden, insectenparadijs, eetbare tuin, paddenpoel) in het algemeen groen.

Ons park kent een hoge biodiversiteit; alleen al in het algemeen groen staan er 375 bomen (70 soorten), 65 soorten struiken en (water)planten en leven er 90 soorten insecten en vlinders, 65 soorten vogels en 20 soorten zoogdieren.

In 2017 zijn we door de Bond van Volkstuinders uitgeroepen tot het mooiste park van Amsterdam.

In hetzelfde jaar behaalden wij tijdens de 4-jaarlijkse keuring Natuurlijk Tuinieren (door de Algemene Vereniging van Volkstuinen Nederland) de hoogste score die ooit is behaald in Nederland.

Deze score behaalden we vanwege onze invulling van natuurlijk tuinieren, gecombineerd met criteria als aandacht voor educatieve en sociale activiteiten met leden en de omgeving, de wijze van communiceren en de aandacht voor kennisdeling. Een resultaat om trots op te zijn, een resultaat dat we bereikt hebben omdat meer dan 90% van de leden het belang van Natuurlijk Tuinieren onderschrijft en omdat meer dan 50% van de leden tijdens het seizoen dagelijks actief is op de eigen tuin, in het algemeen groen en/of het werk voor commissies/bestuur (Bron: enquête Dijkzicht, winter 2018).

Het advies van de AVVN om ons door te ontwikkelen tot een Natuurpark hebben we serieus genomen. Door het hele park zijn er nu schuil- en nestelmogelijkheden voor dieren en ontstaan er ecolinten met bloeiende planten om dieren van het vroege voorjaar tot het late najaar van voedsel te voorzien.

Met de leden hebben we sinds 2017 diverse bijeenkomsten georganiseerd om onze visie te formuleren en te concretiseren. Dijkzicht staat voor Groen, Sociaal en Duurzaam en wil zich door ontwikkelen tot een expertisecentrum voor Natuurlijk Tuinieren, waterbeheer en duurzaam bouwen. Op dit moment werken wij aan een beleidsplan voor het natuurpark Dijkzicht voor de periode 2020-2025.

Mooie uitgangspunten en doelen

De *Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid* is gebaseerd op de *Groenvisie 2050*, een leefbare stad voor mens en dier (inspraakversie, mei 2020). We zijn enthousiast over uitgangspunten en doelen. We herkennen ons daarin en willen er graag een verdere bijdrage aan leveren. Hieronder verwijzen we naar een aantal aansprekende passages uit de *Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid*:

- *De Groenvisie* is gebaseerd op vier pijlers: Natuur, klimaatadaptatie, gezondheid en sociale cohesie. Op alle vier pijlers leveren de volkstuinen belangrijke bijdragen (**pag.13**)
- De gemeente wil de prachtige (cultuurhistorische en ecologische waardevolle) volkstuinen graag behouden voor de toekomst (**pag. 5**)
- De bestaande volkstuinen moeten daarbij een langdurig toekomstperspectief krijgen en een vaste waarde vormen binnen de groenstructuur van de stad (**pag. 5**)
- De *Uitvoeringsstrategie volkstuinen* richt zich op 2 hoofddoelen (**pag.7**):
 1. Het waarborgen van voldoende aanbod tuinieren door voor 'behoud, bescherming en betere benutting van de bestaande Amsterdamse volkstuinparken' te kiezen
 2. het moderniseren van de volkstuinen; enerzijds het vergroten van de toegankelijkheid, de openbaarheid, het gebruik en de sociaal-maatschappelijke functie. En anderzijds 'het verbeteren van landschappelijk-ecologische en ruimtelijke inpassing in het stedelijk gebied' en 'het koesteren en versterken van de rol van volkstuinparken als hotspots van biodiversiteit'

- Bij alle afspraken die we maken over beheer vormt duurzaamheid een leidend principe waaronder het verhogen van ecologische waarden van groen en water, natuurinclusiviteit, het versterken van biodiversiteit, gezond voedsel, afvalwater, energie en Amsterdam Rainproof (**pag. 26**)
- De beoogde situatie in 2035 is een rijk aanbod van volkstuinen waar de tuinders het grootste deel van het beheer op zich nemen en zich 'eigenaar' voelen ... dit is een wezenlijk onderdeel van het concept volkstuinen, het zorgt voor sociale binding (**pag. 26**)
- Van belang is dat het proces zo wordt ingericht dat het goed aansluit bij de historie, aanwezige kennis bij de tuinders en de lokale context'. Het moet een zorgvuldig proces worden waarbij de kracht van de verenigingen behouden en benut wordt. Ook na de transformatie moeten tuinders zich nog altijd mede-eigenaar voelen van 'hun' park. Zo blijven zij gemotiveerd om zich in te zetten voor het mede beheer van het terrein en voor een bloeiend verenigingsleven (**pag. 30**)

Van enthousiasme naar grote zorgen

Veel om enthousiast over te worden dus. Het is goed en belangrijk dat de waarde van volkstuinparken erkend wordt, dat de volkstuinen toekomstperspectief krijgen en dat (nog) meer Amsterdammers er gebruik van gaan maken.

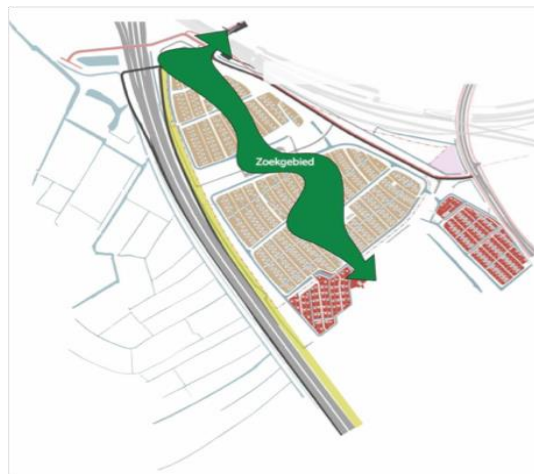
Bij het nauwkeurig doornemen van de Uitvoeringsstrategie en met name van het Plan van Aanpak voor de Volkstuinen in De Nieuwe Kern, groeiden echter onze zorgen over de wijze waarop die uitgangspunten en principes uitgewerkt worden. Hieronder een toelichting daarop.

Onze zienswijze

We zijn van mening dat de uitwerking van de Uitvoeringsstrategie op vele fronten niet in lijn is met de uitgangspunten en grote nadelige consequenties zal hebben voor flora, fauna, individuele tuinders, het verenigingsleven en de animo van de leden om zich in te blijven inzetten voor de ontwikkeling van Dijkzicht. We geven 4 voorbeelden:

1. Het streven naar behoud en versterking van de cultuurhistorische en ecologische waarden, naar het behouden, versterken en benutten van volkstuinen én naar het versterken van de rol als hotspot biodiversiteit

In de Uitvoeringsstrategie wordt gesteld dat er openbare wandel- en fietspaden moeten komen. Die zijn bij vele tuinparken en ook bij Dijkzicht al jaren aanwezig. In overleg kunnen we natuurlijk zoeken naar mogelijkheden om ze verder te optimaliseren. In het Plan van Aanpak Volkstuinen in De Nieuwe Kern staat -tot onze schrik- op pagina 8 een schets van de Noord-Zuid verbinding, dwars over ons park.

Op 11 maart 2020 begrepen we van ambtenaren van de Gemeente Amsterdam dat die verbinding er zeker gaat komen (geen co-creatie dus??): met asfalt, met afsluiting en met verlichting. Dit voornemen heeft vele nadelige consequenties:

- Zo'n fietspad splitst het park, de natuur én de vereniging in tweeën
- Het is een aantasting van ons natuurpark waar rust cruciaal is voor flora en fauna en mensen
- Het is een vernietiging van de natuur en de biodiversiteit die in vele jaren opgebouwd is
- Een fietspad met oversteek mogelijkheden is onveilig voor dieren en mensen
- Verlichting is schadelijk voor biodiversiteit en veroorzaakt een verstoring van de biologisch klok met grote consequenties. Dit is ook de reden dat er tuinparken zijn die geen openbare verlichting hebben zoals in Leiden (De Liefhebber, AVVN, nr 2, 2020)
- Zo'n fietspad zal veel geld gaan kosten, voor aanleg en onderhoud
- Zo'n fietspad is niet nodig; voor mensen die willen genieten van natuur en rust zijn er nu op Dijkzicht al diverse wandel- en fietspaden die benut kunnen worden in het seizoen.

Voor bestemmings- en doorgaand verkeer zijn tijdens het participatietraject De Nieuwe Kern alternatieven aangedragen door de Groene Denktank, die wel passen bij de uitgangspunten. We willen graag meedenken over een alternatief met een onderscheid tussen bestemmingsverkeer langs de tuinparken en fietsroutes over de parken voor recreatieve fietsers. We denken aan de ontwikkeling van 'wandelpaden' waar de fiets te gast is, vergelijkbaar met de 'fietsstraat' waar de auto te gast is. De aanpak die gekozen is bij 2 tuinparken bij het Westerpark (opengesteld park i.t.t. openbaar park, 's winters open van 9-17 uur, afsluitbaar met elektronische hekken) onderzoeken we dan ook graag.

Het fietspad uit het Plan van Aanpak (januari 2020) zien we als een voorbeeld van een ontwerp dat gemaakt is van achter de tekentafel. Het ontwerp is in strijd met de groene uitgangspunten van de Uitvoeringsstrategie (hierboven samengevat bij punt 1) en er is geen enkele rekening gehouden met de specifieke situatie van/op ons tuinpark. Hoe kan het dat de gemeente het ontstaan van hotspots biodiversiteit wil bevorderen en tegelijkertijd plannen wil uitwerken die de bestaande hotspots - resultaat van jaren gericht investeren in het beheer van het algemeen groen- zullen vernietigen?

2. Het streven naar behoud van de volkstuinen

Voor de 4 tuinparken in de Duivendrechtse Polder geldt dat 1/3 van de oppervlakte dreigt te verdwijnen als gevolg van de plannen voor DNK. Tuinpark Nieuw Vredelust (103 tuinen) moet helemaal verdwijnen, Ons Lustoord deels (60 tuinen). Dat komt neer op 163 tuinen. Tijdens het participatietraject voor De Nieuwe Kern zijn er alternatieven aangedragen die het mogelijk maken om Tuinpark Vredelust in zijn geheel te behouden.

Voor Tuinpark Dijkzicht gelden de volgende cijfers:

- Het park heeft nu 204 tuinen.
- 40 tuinen (20%) moeten 'divers/collectief' worden
- 15 tuinen verdwijnen er als gevolg van afslag A2
- en voor het fietspad op de tekening zullen ongeveer 20 tuinen moeten verdwijnen

Dat komt neer op een totaal van ongeveer 85 tuinen, 40% van het huidige aantal tuinen.

1/3 van de huidige oppervlakte van tuinparken én daar bovenop 40% van de tuinen op Dijkzicht gaan dus verloren als de plannen doorgaan.

Fikse aantallen die strijdig zijn met de wens tot behoud van volkstuinen. Tegenover het verlies staat niets wat leidt tot een meerwaarde voor de natuur en de biodiversiteit. Integendeel, de schadelijke gevolgen voor flora, fauna en tuinders zijn erg groot.

Ook hier geldt dat we de aangedragen alternatieven graag gezamenlijk verder uitwerken.

3. Het streven naar vergroten van de openbaarheid en de toegankelijkheid

Dit streven onderschrijven we en we zijn er al jaren actief mee bezig.

We kunnen ons iets voorstellen bij het streven naar 20% 'meer diverse/collectieve' tuinen. Wel lijkt het ons een uitdaging om te realiseren dat de toekomstige gebruikers ook gezien worden als 'lid' en zich daadwerkelijk betrokken voelen bij én verantwoordelijkheid nemen voor het tuinpark.

Die uitdaging gaan we graag aan.

Wat ons hogelijk verbaast is dat gesteld wordt dat 'de collectieve tuinen naast een aantrekkelijke tuinenroute moeten liggen en dat deze tuinen afgescheiden en beveiligd moeten worden'.

- Ons natuurpark is een eenheid, alle paden zijn openbaar en aantrekkelijk en we hebben dus meerdere aantrekkelijke tuinenroutes. Op ons park zijn er meerdere plaatsen die geschikt zijn of kunnen worden gemaakt als diverse/collectieve tuin. Juist die spreiding maakt het park -in onze ogen- interessant voor tuinders en bezoekers
- Het afscheiden en beveiligen van alleen diverse/collectieve tuinen vinden wij onlogisch als openbaarheid het streven is. Het is bovendien een onnodige kostenpost
- Er zijn momenteel drie hekken die in de winter afgesloten zijn voor bezoekers. Als die hekken elektronisch worden en afgesloten kunnen worden met een tijdslot (dichtgaan als het donker wordt) biedt dat in onze ogen genoeg veiligheid.

Het lijkt alsof 'openbaarheid' in de nota's vooral verkeerstechnisch uitgewerkt wordt met een doorgaande fietsverbinding. Een doorgaande verbinding met attracties als een soort afsluitbare tunnel sluit niet aan bij de vier pijlers 'natuur, klimaatadaptatie, gezondheid en sociale cohesie' van de Groenvisie 2050 (de basis voor de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid).

Ons streven om de openbaarheid van ons hele park te versterken en onze educatieve en sociale activiteiten verder uit te breiden sluit wél aan bij de uitgangspunten van de Groenvisie en de Uitvoeringsstrategie.

4. De transformatie moet een zorgvuldig proces worden waarbij de kracht van de verenigingen behouden en benut wordt zodat tuinders zich mede-eigenaar blijven voelen van 'hun' park en gemotiveerd blijven om zich in te zetten voor het mede beheer van het terrein en voor een bloeiend verenigingsleven' (pag. 30).

Op meerdere plekken in de Uitvoeringsstrategie wordt gesteld dat de uitwerking van de plannen zal gebeuren in co-creatie. Dat geeft hoop, co-creatie zien we ook als een noodzakelijke voorwaarde om tuinders mee te krijgen in de ontwikkelingen. Helaas blijken de plannen echter al tot in percentages en details nauwkeurig te zijn uitgewerkt. Dat strookt niet met het idee van co-creëren. Deze indruk wordt versterkt als we in het Plan van Aanpak (pag.5) lezen dat:

- in stap 5 een inrichtingsplan wordt gemaakt met een preciezer plan en een kaart voor de openbaarheids- en inpassingsopgave. Deze kaart moet akkoord bevonden worden door de gemeente Ouder-Amstel en de grondeigenaren.
- Pas daarna start het co-creatie proces (stap 6) waarin 'belanghebbenden mogen mee-ontwerpen welke functies er langs de openbare route landen'.

Als de mooie woorden bij punt 4 serieus genomen worden dan kan co-creëren voor de tuinders niet beperkt worden tot meedenken over functionaliteiten (waarbij het gegeven voorbeeld van een kinderboerderij verboden is in het reglement van de Bond van Volkstuinders). De kans dat het uitvoeren van dit voornemen zal leiden tot verlies van betrokkenheid en demotivatie van de leden is erg groot. Hoe kun je ook verwachten dat mensen zich blijven inzetten voor het beheer van hun natuurpark als ze zo weinig inspraak krijgen én als er buiten hen om besluiten genomen worden die leiden tot vernietiging van datgene waar jaren in geïnvesteerd is en waar we trots op zijn?

Aanvullend: een belangrijk aspect van 'co-creëren' in onze ogen is kennis van de specifieke situatie en het aansluiten bij behoeften, onderzoek is dus nodig:

- In onze ogen moet er voldoende ruimte zijn om bij de (toekomstige) bewoners van De Nieuwe Kern te achterhalen aan welke functionaliteiten zij behoefte hebben en waar zij eventueel een bijdrage aan kunnen leveren. Het is dus niet logisch om nu al besluiten te nemen over de invulling van die functionaliteiten én ook niet om daar alleen tuinders bij te betrekken.
- Een onderzoek naar de mogelijkheden om per park te kijken hoe de openbaarheid gecombineerd kan worden met veiligheid én hoe de beheersfunctie geregeld kan worden lijkt ons noodzakelijk. De verschillen tussen de parken zijn te groot om met de voorgestelde standaarden en percentages te gaan werken. Maatwerk per tuinpark is écht nodig om veiligheid en beheer goed te kunnen borgen, om onnodige kosten te voorkomen én te bewerkstelligen dat tuinders zich eigenaar blijven voelen van hun tuinpark.
- Gestreefd wordt naar 20% meer diverse tuinen (**pag. 17**): men denkt aan gedeeld gebruik, opsplitsing naar kleinere tuinen en aanleg van collectieve tuinen. In het Plan van Aanpak Volkstuinen DNK (pag. 4) wordt gesteld dat er zorgvuldige compensatiemaatregelen zullen komen voor de tuinders die hun tuin kwijtraken. Een van de opties is meeverhuizen naar een tuin met een oppervlakte van 130 m². Voordat u besluiten neemt, is behoeftenonderzoek nodig naar de behoeften aan deze meer diverse tuinen, zowel bij de tuinders van wie de tuin verdwijnt als bij de aspirant-tuinders. We adviseren u om gebruik te maken van de enquête die Tuinpark Ons Buiten hiervoor opgesteld heeft.
We vrezen dat het inrichten van de voorgestelde kleinere tuinen onvermijdelijk zal leiden tot verlies van hoge bomen en struiken en dus tot een verlies aan natuurwaarde en biodiversiteit.

5. Overige punten

Hieronder een overzicht van overige punten die ons zorgen baren. Deze werken we niet uitgebreid uit maar benoemen we -in verband met de ruimte- slechts kort:

Huurharmonisatie (pag. 24): de verhoging van de huur (gerelateerd aan groen voor privétuinen in de stad) lijkt ons niet reeel; de tuinen in de polder zijn niet te vergelijken met tuinen in de stad (qua ligging en voorzieningen). Met de opbrengsten van de huurverhoging zouden investeringen en beheerslasten betaald kunnen worden. Het is voor ons zeer de vraag welke kosten nodig zijn om beheer en veiligheid te borgen en óf de voorgestelde huurverhoging nodig is om die te betalen. De huurverhoging wordt opgelegd door de gemeente en de tuinverenigingen moeten ervoor zorgen dat de huur betaald kan blijven worden door mensen met een laag inkomen, dit vinden we een onbegrijpelijk voorstel.

Parkeren: dit onderwerp krijgt in de Uitvoeringsstrategie nauwelijks aandacht. Voor veel tuinders is het een belangrijk onderwerp, zij zijn afhankelijk van de auto. In de notitie 'vragen en antwoorden n.a.v. informatiebijeenkomst op 11 maart 2020' (georganiseerd door de Gemeente Amsterdam) staat aangegeven dat het aantal parkeerplaatsen waarschijnlijk daalt omdat er aangesloten gaat worden bij nieuwe parkeernormen. De mogelijkheid bestaat dat het parkeren betaald moet worden. Het OV sluit momenteel niet goed aan op de tuinparken in de Duivendrechtse polder. We willen u dringend verzoeken om rekening te houden met lage inkomens, met de afhankelijkheid van auto's ivm vervoer van noodzakelijke benodigheden op de tuin én om het OV eerst goed te regelen voordat er overgegaan wordt tot wijziging van de parkeermogelijkheden.

Natuur: in de Uitvoeringsstrategie is veel aandacht voor de waarde van de natuur. We hebben hierboven aangegeven dat veel van de voorstellen zullen leiden tot vernietiging van de natuur.

- o Wat ons verbaast is dat er niet veel meer aandacht is voor de specifieke meerwaarde van de Amsterdamse tuinparken die nu al hoog scoren op Natuurlijk Tuinieren en dus erkend zijn als 'hotspot biodiversiteit'. Waarom worden zij niet benut als voorbeeld voor de tuinparken die nog niet zo ver

zijn? Waarom investeert de gemeente niet in onderzoek naar het achterhalen van de randvoorwaarden voor de ontwikkeling van Volkstuin naar Natuurpark en daarna in gerichte ondersteuning van die gewenste ontwikkeling?

- o Een natuurpark heeft grote ecologische waarde, rust is daarvoor een belangrijke voorwaarde. Wat ons ook verbaast is dat de uitgewerkte voorstellen met betrekking tot de functionaliteiten doen vermoeden dat de gemeente van alle volkstuinten een soort mini-stadsparken wil maken. In onze ogen sluit dat niet aan bij het streven om volkstuinten en hun eigen identiteit beter te benutten en te versterken.
- o Het serieus nemen van de meerwaarde van de natuur impliceert dat ook de natuur buiten de tuinparken tot leven gebracht wordt. Tot op heden wordt daar niets aan gedaan en in de plannen lezen we er niets over. Hoe valt dat te rijmen met alle groen ambities?

Plan van Aanpak Volkstuinen in de Nieuwe Kern: in onze zienswijze op de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid (mei 2020) betrekken we regelmatig het Plan van Aanpak Volkstuinen in De Nieuwe Kern. De voorstellen in de laatste nota gaan beduidend verder dan die in de Uitvoeringsstrategie. Is de gemeenteraad daarvan op de hoogte? Is het niet raadzaam om ook het Plan van Aanpak bij de zienswijze te betrekken?

Afronding

Wij zijn van mening dat in de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid belangrijke uitgangspunten en belangrijke doelen omschreven worden. Dijkzicht voldoet op dit moment reeds aan een aantal uitgangspunten en streefdoelen en wordt al erkend als een hotspot van biodiversiteit.

Wij willen graag meewerken aan de verdere modernisering van ons tuinpark op een manier die past bij onze identiteit 'Groen, sociaal en duurzaam' en bij onze ambitie om ons door te ontwikkelen tot een expertisecentrum.

De uitwerking van de plannen in beide nota's baart ons grote zorgen omdat ze zal leiden tot aantasting van de natuur en biodiversiteit, van de sociale cohesie en de ziel in de vereniging én van de ambities van Dijkzicht.

Wij roepen u dus op: keer terug naar de uitgangspunten, zorg dat u op de hoogte bent van de huidige situatie in/op de tuinparken, bestudeer de aangedragen alternatieven serieus, werk ze in co-creatie met ons verder uit én ga pas daarna over tot besluitvorming.

We verzoeken u om met onze zienswijze rekening te houden bij de definitieve vaststelling van de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid (concept, mei 2020) én het Plan van Aanpak Volkstuinen in De Nieuwe Kern.

Namens tuinders Dijkzicht,

Bestuur en toekomstgroep Dijkzicht